



ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

Μαρούσι, 30-9-2021

Αρ.Πρωτ. 123463/Φ1 ΕΞ
109196 εισ.

ΤΜΗΜΑ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ

Ταχ. Δ/ση : Α. Παπανδρέου 37
Τ.Κ. – Πόλη : 151 80 ΜΑΡΟΥΣΙ
Ιστοσελίδα : www.minedu.gov.gr
Email : tke@minedu.gov.gr
Τηλέφωνο : 210-344 2320
ΣΙ

ΠΡΟΣ : Τη Βουλή των Ελλήνων
Διεύθυνση Κοινοβουλευτικού
Ελέγχου
Τμήμα Αναφορών

ΚΟΙΝ.: 1. Υπουργεία
-Επικρατείας
(Γραφείο κ. Γεραπετρίτη)
- Εργασίας και Κοινωνικών
Υποθέσεων
- Υγείας
- Εσωτερικών
- Ψηφιακής Διακυβέρνησης
2. Βουλευτή κ.
- Κυριάκο Βελόπουλο
(Δια της Βουλής των Ελλήνων)

ΘΕΜΑ : «Απάντηση στην Αναφορά
με αριθμ. πρωτ. 3629/6-9-2021»

Απαντώντας στην Αναφορά με αριθμ. πρωτ. 3629/6-9-2021, κατά λόγο αρμοδιότητας, κάνουμε γνωστά τα ακόλουθα:

Η διασφάλιση της ισότιμης πρόσβασης στην εκπαίδευση των μαθητών με αναπηρία ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, και η ευθυγράμμιση της εκπαιδευτικής πολιτικής της χώρας μας με τις επιταγές της Σύμβασης του Ο.Η.Ε. για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία κατατάσσεται μεταξύ των κεντρικών προτεραιοτήτων και δεσμεύσεων του Υ.ΠΑΙ.Θ.

Οι δεσμεύσεις αυτές αποτυπώνονται:

Α) στον Στόχο 12 : «Εκπαίδευση και Κατάρτιση για όλους» του Εθνικού Σχεδίου Δράσης για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία που συγκροτήθηκε και επί του παρόντος υλοποιείται υπό τον συντονισμό του Υπουργού Επικρατείας και το οποίο συνθέτει, σε μια ενιαία ομπρέλα πολιτικής, δράσεις από όλα τα υπουργεία (<https://primeminister.gr/wp-content/uploads/2020/12/2020-ethniko-sxedio-drasis-amea.pdf>) και

Β) στο αντίστοιχο «Στρατηγικό Σχέδιο Δράσης» που συντάχθηκε και επί του παρόντος υλοποιείται από το Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων.

Τόσο το Εθνικό Σχέδιο Δράσης όσο και το Στρατηγικό Σχέδιο Δράσης προβλέπουν την υλοποίηση, κατά τη χρονική περίοδο 2020-2023, μιας εκτεταμένης σειράς έργων που αποσκοπούν στην προαγωγή της συμπεριληπτικής/ενταξιακής εκπαίδευσης. Τα έργα αυτά επιχειρούν να ανταποκριθούν στις σύνθετες ανάγκες του χώρου και προσβλέπουν στην επίλυση κάποιων χρόνιων προκλήσεων με τη συνεργασία όλων των αρμόδιων φορέων. Ενδεικτικά αναφέρονται οι κάτωθι καίριοι τομείς παρέμβασης που προβλέπονται στα εν λόγω Σχέδια Δράσης:

1. Αναθεώρηση του ισχύοντος νομοθετικού πλαισίου για την εκπαίδευση των Ατόμων με Αναπηρία με έμφαση στη συμπεριληπτική/ενταξιακή εκπαίδευση σε όλες τις βαθμίδες.
2. Δέσμευση και διάθεση επαρκών ανθρωπίνων και υλικών πόρων για την προώθηση της συμπεριληπτικής/ενταξιακής εκπαίδευσης.
3. Βελτίωση της περιβαλλοντικής και μαθησιακής προσβασιμότητας με παροχές και προσαρμογές στο περιβάλλον, στην υποστηρικτική τεχνολογία, στο εκπαιδευτικό υλικό και στην κοινωνική ζωή σε όλες τις εκπαιδευτικές δομές όλων των βαθμίδων.
4. Συγκρότηση σχεδίου δράσης για την αναβάθμιση της πρώιμης εκπαιδευτικής παρέμβασης.
5. Ενίσχυση της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης των μαθητών με αναπηρία ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες.
6. Διασφάλιση της ισότιμης πρόσβασης των μαθητών με αναπηρία στην τριτοβάθμια και στη Δια Βίου Εκπαίδευση.
7. Ανάπτυξη πιλοτικών προγραμμάτων για ειδικά θέματα (δημιουργία ενταξιακών σχολικών κοινοτήτων, πρώιμη παρέμβαση, Ε.Ε.Ε.ΕΚ).
8. Επέκταση των δεδομένων που συλλέγονται για τους μαθητές με αναπηρία ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες.
9. Διασφάλιση της ισότιμης πρόσβασης στην εκπαίδευση προσφύγων-μεταναστών και Ρομά με αναπηρία.
10. Διασφάλιση του δικαιώματος για ελεύθερη έκφραση γνώμης/ανάδειξη της φωνής των Ατόμων με Αναπηρία.
11. Αποτίμηση της λειτουργίας του θεσμού των Τμημάτων Ένταξης και της Παράλληλης Στήριξης.

Όλες οι ανωτέρω δράσεις, που αναλύονται σε επιμέρους ενέργειες με συγκεκριμένους δείκτες επίτευξης, επί του παρόντος υλοποιούνται από τις αρμόδιες Διευθύνσεις του Υ.ΠΑΙ.Θ. και εποπτεύονται, σε σχέση με την πρόοδό τους, σε μηνιαία βάση από αρμόδια Επιτροπή Εποπτείας, Παρακολούθησης και Αξιολόγησης της Πορείας Υλοποίησης των ενεργειών τους.

Πέραν της σύνταξης και έναρξης υλοποίησης του Στρατηγικού Σχεδίου Δράσης, η Διεύθυνση Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης του Υ.ΠΑΙ.Θ. συνεργάζεται συστηματικά με ευρωπαϊκούς οργανισμούς (π.χ. Ευρωπαϊκός Φορέας Ειδικής Αγωγής και Ενταξιακής Εκπαίδευσης) και λαμβάνει μέρος σε καινοτόμα διακρατικά προγράμματα που αποσκοπούν στην προαγωγή πολιτικών ισότιμης πρόσβασης των μαθητών με αναπηρία στην εκπαίδευση. Ενδεικτικά ως προς αυτό αναφέρεται η συμμετοχή της ως άνω Διεύθυνσης στα κάτωθι καινοτόμα, διακρατικά προγράμματα που αποσκοπούν στην προαγωγή της ισότιμης πρόσβασης των μαθητών με αναπηρία στην εκπαίδευση:

1) στο επιδοτούμενο από την Υπηρεσία Στήριξης Διαρθρωτικών Μεταρρυθμίσεων (SRSS) της Ευρωπαϊκής Επιτροπής πρόγραμμα με τίτλο: «Προαγωγή της ενταξιακής εκπαίδευσης: Αντιμετώπιση προκλήσεων στη νομοθεσία, την εκπαιδευτική πολιτική και πρακτική», στο πλαίσιο του οποίου,

α) διοργανώθηκαν διημερίδες ευαισθητοποίησης επί ζητημάτων ενταξιακής/συμπεριληπτικής εκπαίδευσης στην Αθήνα και στη Θεσσαλονίκη με την παρουσία ερευνητών, εμπειρογνομόνων και 113 στελεχών εκπαίδευσης, διευθυντών και εκπαιδευτικών από όλη την Ελλάδα

β) υποστηρίχτηκε το Υπουργείο Παιδείας στη χάραξη πολιτικών με ενταξιακό πρόσημο, κυρίως στους τομείς της αναβάθμισης των αξιολογικών και υποστηρικτικών υπηρεσιών, της διασφάλισης ομαλών μεταβάσεων μεταξύ εκπαιδευτικών βαθμίδων και στη δημιουργία ενταξιακών σχολικών κοινοτήτων.

2) στο πρόγραμμα Erasmus+ (Key Action 2) με τίτλο: “Enhancing inclusion capacity of educational organisations / institutions providing VET with information and communication technologies (ICT)” - Project No - 2018-1-DE02-KA202-005110 – P3), στο πλαίσιο του οποίου αναδύθηκαν καλές ευρωπαϊκές πρακτικές σε σχέση με την προαγωγή της ενταξιακής διάστασης στην επαγγελματική εκπαίδευση.

3) σε όλες τις δράσεις και στα κάτωθι προγράμματα του Ευρωπαϊκού Φορέα Ειδικής Αγωγής και Ενταξιακής Εκπαίδευσης (ΕΦΕΑ) :

- European Agency Statistics on Inclusive Education (EASIE)
- The changing role of specialist provision in supporting inclusive education (CROSP)
- Supporting inclusive school leadership (SISL)
- Out of School Learners (OoSL)
- Preventing school failure (PSF): Examining the potential of inclusive educational policies in relation to systems and individuals
- Teacher Professional Learning for Inclusion (TPL4I).

Ειδικά σε σχέση με την αναγκαιότητα που επισημαίνεται από την Εθνική Ομοσπονδία Τυφλών και του Πανελληνίου Συνδέσμου Τυφλών για ανασυγκρότηση των Προγραμμάτων Σπουδών των Πανεπιστημίων, σημειώνεται ότι η ενσωμάτωση της συμπεριληπτικής/ενταξιακής διάστασης ιδιαίτερα στα προγράμματα σπουδών των Παιδαγωγικών Τμημάτων και των Σχολών Ανθρωπιστικών Επιστημών της Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης έχει προβλεφθεί ως μία εκ των κεντρικών, προς υλοποίηση δράσεων τόσο του Εθνικού όσο και του Στρατηγικού Σχεδίου Δράσης. Προς αυτή την κατεύθυνση, με πρωτοβουλία του Υ.ΠΑΙ.Θ. έχει συγκροτηθεί ένα Δίκτυο Επικοινωνίας από όλα τα Πανεπιστήμια της χώρας που στόχο έχει να συντονίσει όλες τις δράσεις που αφορούν την προαγωγή της ενταξιακής/συμπεριληπτικής διάστασης στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, όπως αυτές αναφέρονται στο Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία και στο Στρατηγικό Σχέδιο Δράσης για την Ισότιμη Πρόσβαση των Ατόμων με Αναπηρία στην Εκπαίδευση. Συμπληρωματικά με την ενσωμάτωση της συμπεριληπτικής/ενταξιακής διάστασης στα προγράμματα σπουδών των Πανεπιστημίων, επισημαίνονται και οι κάτωθι δράσεις για τις οποίες υπάρχει δέσμευση υλοποίησης εντός των ετών 2020-2023:

- Δημιουργία νομοθετικού πλαισίου ικανού να προάγει τον συμπεριληπτικό/ενταξιακό στόχο.
- Συγκρότηση «Επιτροπής Προσβασιμότητας και Στήριξης Ατόμων με Αναπηρία σε κάθε Α.Ε.Ι.
- Υλοποίηση προγραμμάτων και δράσεων ενίσχυσης της καθολικής προσβασιμότητας των Πανεπιστημίων.
- Διενέργεια δράσεων σύνδεσης των φοιτητών με αναπηρία με την αγορά εργασίας.
- Ετήσια αξιολόγηση έκαστου Α.Ε.Ι. σχετικά με την προσβασιμότητα, καθώς και τη γενικότερη στήριξη των φοιτητών και του προσωπικού με αναπηρία.

Επίσης, το ΙΕΠ, από το 2020, έχει αναδιαρθρώσει τον οργανισμό του και ίδρυσε ειδικό Τμήμα για την Ενταξιακή Εκπαίδευση και Εκπαιδευτική Καινοτομία. Οι πέντε επιστημονικές Μονάδες, του Τμήματος αυτού, εκ των οποίων η Ειδική και Συμπεριληπτική Εκπαίδευση, ερευνούν και υλοποιούν καινοτόμα προγράμματα για την αναβάθμιση της ποιότητας της εκπαίδευσης, τα δικαιώματα των παιδιών, τη συμπεριληπτική εκπαίδευση, την καλλιέργεια των δεξιοτήτων του 21ου αιώνα, τις σχολικές δραστηριότητες για τον πολιτισμό, την αγωγή υγείας και το περιβάλλον καθώς και τη σχολική ζωή και οργάνωση. Συγκεκριμένα μεριμνά για:

- την ανάπτυξη συμπεριληπτικής κουλτούρας μέσω προγράμματος Erasmus+ «Υποστήριξη μεταρρυθμίσεων πολιτικής»: <http://iep.edu.gr/el/europaika-se-ekseliksi/inclusive-schools> και διοργάνωση ανοικτής διαβούλευσης με την ΕΣΑΜΕΑ, πανεπιστημιακούς και τα στελέχη της ειδικής και ενταξιακής εκπαίδευσης (Συντονιστές εκπαιδευτικού Έργου και προϊστάμενοι ΚΕΔΔΥ),
- τον σχεδιασμό και την υποστήριξη ανάπτυξης προγραμμάτων και δράσεων επιμόρφωσης του προσωπικού στην κατεύθυνση σε συνεργασία με το Γραφείο Επιμόρφωσης του ΙΕΠ. Εκπονήθηκαν οι βασικές προδιαγραφές προκειμένου να προγραμματίζονται επιμορφώσεις με σεβασμό στους εκπαιδευτικούς με αναπηρία. (Σχετικός οδηγός: <http://iep.edu.gr/el/epimorfosi-yliko>),

- τον Καθολικό Σχεδιασμό και την Ανάπτυξη Προσβάσιμου Ψηφιακού Εκπαιδευτικού Υλικού:<http://iep.edu.gr/el/espa-2014-2020/04-katholikos-sxediasmos-kai-anaptyksi-prosvasimou-psifiakoy-ekpraideftikoy-yliko> (συγχρηματοδοτούμενο πρόγραμμα ΕΣΠΑ),
- την παιδαγωγική εποπτεία και επιμέλεια της μετατροπής των σχολικών εγχειριδίων σε μεγαλογράμματη γραφή και ειδικό μορφότυπο,
- την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών σε πρακτικές υποστήριξης των μαθητών και των μαθητριών στο πλαίσιο της Διαφοροποιημένης Διδασκαλίας (ΔΔ)": <http://iep.edu.gr/el/espa-2014-2020/12-epimorfosi-se-praktikes-ypostirixis-ton-mathiton-kai-ton-mathitron-sto-plaisio-tis-diaforopoiimenis-didaskalias-dd> (συγχρηματοδοτούμενο πρόγραμμα ΕΣΠΑ),
- την καταπολέμηση κάθε μορφής διακρίσεων εις βάρος των μαθητών και μαθητριών με αναπηρία και την υλοποίηση της Οικουμενικής Διακήρυξης των Δικαιωμάτων των Αναπήρων (2012) στην εκπαίδευση, μέσω των καθηκόντων μας ενημέρωσης και επικαιροποίησης των διεθνών εκθέσεων, των ευρωπαϊκών δικτύων εκπαίδευσης και του Ευρωπαϊκού Φορέα Ενταξιακής Εκπαίδευσης,
- τη διαφοροποίηση των προδιαγραφών έγκρισης των εκπαιδευτικών προγραμμάτων για τις σχολικές δραστηριότητες με γνώμονα την προώθηση της συνεργασίας μεταξύ των ΣΜΕΑΕ και γενικών σχολείων, όπως προβλέπεται για τη συνεκπαίδευση, για τη συνδιδασκαλία, για την υποστήριξη και άλλους θεσμούς συνεργατικότητας και συμπληρωματικότητας της παιδαγωγικής και τη διαφοροποιημένη διδακτική και παιδαγωγική προσέγγιση (Λεπτομέρειες: <http://www.iep.edu.gr/el/ereunes-programmata>),
- την αναβάθμιση των σπουδών των μαθητών και μαθητριών με αναπηρία με την αναβάθμιση των Προγραμμάτων Σπουδών και την επικαιροποίηση των ΔΕΠΠΣ-ΑΠΣ ειδικής αγωγής που εκπονήθηκαν το 2003 από το Τμήμα Ειδικής Αγωγής του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου και συνεργαζόμενα Πανεπιστημιακά Τμήματα.

Ειδικότερα, έργο της Μονάδας Ειδικής και Συμπεριληπτικής Εκπαίδευσης του ΙΕΠ είναι :

- ο παιδαγωγικός και διδακτικός σχεδιασμός καθώς και η μελέτη των εκπαιδευτικών μέτρων ένταξης, υποστήριξης, και σχολικής προόδου των μαθητών και μαθητριών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες ή/και αναπηρία, προσβάσιμο στην ιστοσελίδα του ΙΕΠ, <http://iep.edu.gr/el/gia-kathe-paidi-link/gia-kathe-paidi>,
- η εκπόνηση εκπαιδευτικών προτύπων και οδηγιών για κάθε περίπτωση μετάβασης, την εξατομικευμένη παιδαγωγική και διδακτική προσέγγιση, τη διαφοροποιημένη παιδαγωγική και διδακτική προσέγγιση: <http://iep.edu.gr/el/link-eniaia1/diaforopoiisi->,
- οι οδηγίες για την υποστήριξη των μαθητών/-τριών από κοινωνικό λειτουργό, ψυχολόγο και άλλες ειδικότητες:- <http://iep.edu.gr/el/odigoi-link/odigoi-gia-sdev-edean-eep>,
- η κατάρτιση οδηγίων και εκπαιδευτικού υλικού για την υλοποίηση της ενταξιακής εκπαιδευτικής πολιτικής όπως είναι η λειτουργία των Τμημάτων Ένταξης, της Παράλληλης Στήριξης και κάθε άλλου θεσμού που προάγει την ενταξιακή εκπαίδευση των ευάλωτων στην αποτυχία μαθητών και μαθητριών: <http://iep.edu.gr/el/entaksi-link/paidagogiki-tis-entaksis>.

Επιπλέον, στο πλαίσιο της αναβάθμισης της ποιότητας σπουδών στο σχολείο σχεδιάστηκε και ενσωματώθηκε από το ΙΕΠ νέα διδακτική ενότητα με τον τίτλο "Εργαστήρια Δεξιοτήτων" όπου προβλέπεται η συμπεριληπτική εκπαίδευση και ο σεβασμός των δικαιωμάτων των παιδιών: - ως διακριτή θεματική για τη βελτίωση του σχολικού κλίματος για τους μαθητές με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες <http://www.iep.edu.gr/el/psifiako-apothetirio/skill-labs/1004-allilosevasmos-kai-diaforetikotita>). Σημειώνεται ότι, στο πλαίσιο των Εργαστηρίων Δεξιοτήτων όλα τα παιδιά ανεξαιρέτως θα καλλιεργήσουν τις ψηφιακές τους δεξιότητες και τις σύγχρονες μορφές μάθησης μέσω διαφορετικών μορφών επικοινωνίας και δημιουργικότητας.

Σχετικά με το ζήτημα της πρόσβασης των τυφλών /ή με μερική όραση μαθητών Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπ/σης στις πλατφόρμες τηλεεκπαίδευσης σημειώνεται ότι οι πλατφόρμες σύγχρονης και ασύγχρονης τηλε-εκπαίδευσης (webex, eClass, eme) καθώς και ο ιστότοπος διαδραστικών βιβλίων και τα αποθετήρια ψηφιακού

εκπαιδευτικού υλικού, υποστηρίζουν λειτουργίες προσβασιμότητας που μπορούν να διευκολύνουν την πρόσβαση ατόμων με προβλήματα όρασης σε αυτές. Ειδικότερα: Η πλατφόρμα σύγχρονης τηλε-εκπαίδευσης webex παρέχει περιορισμένη υποστήριξη για δυνατότητες προσβασιμότητας χαμηλής όρασης (σχήμα υψηλής αντίθεσης και λειτουργία ζουμ), υποστήριξη αναγνώστη οθόνης (Freedom Scientific JAWS) και συντομεύσεις πληκτρολογίου.

Η πλατφόρμα Ηλεκτρονική Σχολική Τάξη (eclass.sch.gr), που βασίζεται στην ελληνική ανοικτή πλατφόρμα τηλεεκπαίδευσης Open eClass, υποστηρίζει τις προδιαγραφές προσβασιμότητας WCAG 2.0, σε επίπεδο οθονών, διεπαφής χρήστη και λειτουργικότητας. Επισημαίνεται πως η πλατφόρμα έχει ελεγχθεί διεξοδικά σε θέματα προσβασιμότητας από τη μονάδα προσβασιμότητας του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών.

Η ψηφιακή εκπαιδευτική πλατφόρμα e-me (e-me.edu.gr) και τα ψηφιακά αποθετήρια εκπαιδευτικού υλικού (photodentro.edu.gr) υποστηρίζουν όλες τις βασικές υπηρεσίες υποβοήθησης προσβασιμότητας ατόμων με προβλήματα όρασης, όπως πλοήγηση με τη βοήθεια πληκτρολογίου, μετατροπή σε ευανάγνωστη γραμματοσειρά, έντονη αντίθεση χρωμάτων, μεγέθυνση κειμένου/δρομέα/διαστημάτων, και οδηγό ανάγνωσης (μετατροπή δρομέα σε οδηγό οριζόντιας ανάγνωσης υψηλής αντίθεσης).

Ο ιστότοπος «Διαδραστικά Σχολικά Βιβλία» υποστηρίζει προηγμένες υπηρεσίες προσβασιμότητας για άτομα με προβλήματα όρασης, όπως φωνητική ανάγνωση όλων των σχολικών βιβλίων με υψηλής ποιότητας συνθετική φωνή, φωνητική πλοήγηση στο περιβάλλον του ιστοτόπου με τεχνολογία φωνητικής επαύξησης ιστοτόπων, και σχολικά βιβλία διαμορφωμένα κατάλληλα για αμβλύωπες μαθητές/τριες.

Επίσης, με βάση την υπό στοιχεία Υ.Α. 42112/Δ3 /28-4-2021(ΦΕΚ 1746, Β'), έχει συσταθεί στο Υ.ΠΑΙ.Θ. Συμβουλευτική – γνωμοδοτική Επιτροπή για την παρακολούθηση της ηλεκτρονικής προσβασιμότητας του εκπαιδευτικού υλικού και των διαδικτυακών τόπων, η οποία δύναται να εισηγηθεί για την εφαρμογή προσβάσιμων ψηφιακών περιβαλλόντων και ηλεκτρονικών υποδομών, καθώς και για την ανάπτυξη προσβάσιμου και προσαρμοσμένου έντυπου και ψηφιακού εκπαιδευτικού υλικού, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της.

Περαιτέρω, ο τομέας της πρώιμης παρέμβασης αναγνωρίζεται από το Υ.ΠΑΙ.Θ. ως κομβικός για την προαγωγή του ενταξιακού/συμπεριληπτικού στόχου. Σε αυτό το πλαίσιο τόσο στο Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία όσο και στο Στρατηγικό Σχέδιο Δράσης για την Ισότιμη Πρόσβαση των Ατόμων με Αναπηρία στην Εκπαίδευση προβλέπεται η συγκρότηση σχεδίου δράσης για την πρώιμη εκπαιδευτική παρέμβαση. Το σχέδιο προβλέπει μεταξύ άλλων την καταγραφή της υφιστάμενης κατάστασης, την αξιολόγηση αναγκών και την υλοποίηση βελτιωτικών δράσεων. Όπως προβλέπονται οι σχετικές δράσεις πρόκειται να υλοποιηθούν σε συνεργασία με το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων και το Υπουργείο Υγείας. Ένα μέρος της εν λόγω δράσης ήδη υλοποιείται με την ενσωμάτωση σχετικής διάταξης στον Νόμο 4823/2021 (ΦΕΚ 136/Α/3-8-2021) με τίτλο: «Αναβάθμιση του Σχολείου, Ενδυνάμωση των Εκπαιδευτικών και άλλες διατάξεις», η οποία στο άρθρο 11 προβλέπει τα εξής: «Η πρόταση στη σχολική μονάδα για την εφαρμογή προγραμμάτων έγκαιρης διεπιστημονικής και εκπαιδευτικής υποστήριξης στο πλαίσιο της πρώιμης παρέμβασης εμπίπτει στις αρμοδιότητες των Κέντρων Διεπιστημονικής Αξιολόγησης, Συμβουλευτικής και Υποστήριξης» (ΚΕ.Δ.Α.Σ.Υ., πρώην Κ.Ε.Σ.Υ.).

Επιπλέον, στο άρθρο 229 του ίδιου νόμου, το οποίο φέρει τον τίτλο: «Πρώιμη εκπαιδευτική και υποστηρικτική παρέμβαση σε μαθητές Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης» υπάρχουν οι εξής προβλέψεις: «1. Σε όλες τις σχολικές μονάδες της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης στους μαθητές/τριες με εκπαιδευτικές, ψυχοκοινωνικές ή άλλου είδους ανάγκες, καθώς και στις οικογένειές τους παρέχονται προγράμματα πρώιμης εκπαιδευτικής και υποστηρικτικής παρέμβασης. Τα προγράμματα του πρώτου εδαφίου σχεδιάζονται και υλοποιούνται με τη διεπιστημονική συνεργασία εκπαιδευτικών, μελών Ειδικού Εκπαιδευτικού Προσωπικού (Ε.Ε.Π.) – Ειδικού Βοηθητικού Προσωπικού (Ε.Β.Π.) και τη συμμετοχή των γονέων/κηδεμόνων των μαθητών/τριων, από τα οικεία Κέντρα

Διεπιστημονικής Αξιολόγησης, Συμβουλευτικής και Υποστήριξης (ΚΕ.Δ.Α.Σ.Υ.), καθώς και τις αρμόδιες Επιτροπές Διεπιστημονικής Υποστήριξης (Ε.Δ.Υ.), όπου αυτές λειτουργούν.

2. Για τους μαθητές/τριες, που πρόκειται να φοιτήσουν στο νηπιαγωγείο και από σχετική ιατρική γνωμάτευση προκύπτει η ανάγκη λήψης μέτρων πρώιμης εκπαιδευτικής και υποστηρικτικής παρέμβασης, οι γονείς/κηδεμόνες τους δύνανται να υποβάλουν αίτηση στο αρμόδιο ΚΕ.Δ.Α.Σ.Υ. για τη διερεύνηση και αξιολόγηση των εκπαιδευτικών και ψυχοκοινωνικών αναγκών των μαθητών/τριών, από τον Σεπτέμβριο προ του έτους της πρώτης εγγραφής τους στο νηπιαγωγείο, προκειμένου να ληφθούν εγκαίρως εξατομικευμένα μέτρα υποστήριξης αυτών και των οικογενειών τους με την έναρξη της φοίτησής των μαθητών/τριών στην οικεία σχολική μονάδα.»

Σύμφωνα με την περ. β' της παρ. 1 του άρθ. 6 του Ν. 3699/2008 (ΦΕΚ 199 τ.Α'), «Οι μαθητές με αναπηρία και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες μπορούν να φοιτούν: [...]

β) Σε σχολική τάξη του γενικού σχολείου, με παράλληλη στήριξη-συνεκπαίδευση, από εκπαιδευτικούς ΕΑΕ, όταν αυτό επιβάλλεται από το είδος και το βαθμό των ειδικών εκπαιδευτικών αναγκών. Η παράλληλη στήριξη παρέχεται σε μαθητές που μπορούν με κατάλληλη ατομική υποστήριξη να παρακολουθήσουν το αναλυτικό εκπαιδευτικό πρόγραμμα της τάξης, σε μαθητές με σοβαρότερες εκπαιδευτικές ανάγκες όταν στην περιοχή τους δεν υπάρχει άλλο πλαίσιο ΕΑΕ (ειδικό σχολείο, τμήμα ένταξης) ή όταν η παράλληλη στήριξη καθίσταται απαραίτητη – βάσει της γνωμάτευσης του ΚΕΣΥ – εξαιτίας των ειδικών εκπαιδευτικών τους αναγκών. Στην τελευταία περίπτωση η στήριξη από ειδικό εκπαιδευτικό μπορεί να γίνεται σε μόνιμη και προγραμματισμένη βάση. Την παράλληλη στήριξη εισηγείται αποκλειστικά το οικείο ΚΕΔΔΥ το οποίο με γραπτή γνωμάτευσή του καθορίζει τις ώρες παράλληλης στήριξης κατά περίπτωση. Οι αιτήσεις για παράλληλη στήριξη υποβάλλονται στη διεύθυνση του σχολείου και μέσω της οικείας διεύθυνσης εκπαίδευσης διαβιβάζονται στη Διεύθυνση ΕΑΕ του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων για έγκριση και προγραμματισμό εκτέλεσης.». Η υποστήριξη των μαθητών/μαθητριών γίνεται από εκπαιδευτικό παράλληλης στήριξης-συνεκπαίδευσης των κλάδων ΠΕ 60 και ΠΕ 70 που έχουν τα τυπικά προσόντα τοποθέτησης στην Ειδική Αγωγή και Εκπαίδευση του άρθρου 16 του ιδίου νόμου και των κλάδων, ΠΕ 61, ΠΕ 71, ΠΕ 02.50, ΠΕ 03.50 και ΠΕ 04.50. με τυπικά προσόντα που προσδιορίζονται στα άρθρα 16 και 20.

Πέραν των ανωτέρω, ένα παιδί με αναπηρία ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες μπορεί να λάβει στήριξη στο γενικό σχολείο από Ειδικό Βοηθητικό Προσωπικό (ΕΒΠ) ή Σχολικό Νοσηλεύτη. Ειδικότερα, σύμφωνα με την παρ.2 του άρθρου 6 και το άρθρο 18 του Ν.3699/2008, όπως έχουν τροποποιηθεί και ισχύουν, η στήριξη με Ειδικό Βοηθητικό Προσωπικό (ΕΒΠ) αφορά σε μαθητές/τριες με αναπηρία ή/και με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες για θέματα αυτοεξυπηρέτησης, καθημερινής διαβίωσης και λειτουργικών διευκολύνσεων τους, οι οποίοι φοιτούν στα γενικά σχολεία πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Οι μαθητές/τριες για τους/τις οποίους/ες παρέχεται στήριξη με ΕΒΠ, δεν μπορούν να έχουν ταυτόχρονα και παράλληλη στήριξη από εκπαιδευτικό Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης.

Περαιτέρω, για την ενσωμάτωση των μαθητών με αναπηρία ή με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες στη σχολική τάξη του γενικού σχολείου και την εξασφάλιση της προσβασιμότητας αυτών στο κοινωνικό γίνεσθαι με αποτέλεσμα την αντιμετώπιση του κοινωνικού αποκλεισμού, την αντιμετώπιση της σχολικής αποτυχίας και της πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου, η ΕΔ ΕΣΠΑ Τομέα Παιδείας, υλοποιεί, μέσω των Περιφερειακών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων (ΠΕΠ) και του Επιχειρησιακού Προγράμματος (Ε.Π) «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση 2014-2020», σχετικές Πράξεις, με βασικό τίτλο: «Εξειδικευμένη Εκπαιδευτική Υποστήριξη για ένταξη μαθητών με αναπηρία ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες».

Για το σχολικό έτος 2021-2022 υλοποιούνται οι ακόλουθες Πράξεις:

Ι. Από το ΕΠ: «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση 2014-2020»

A/A	Κωδικός MIS	Τίτλος Πράξης	Προϋπολογισμός
1	5131504	«Πρόγραμμα εξειδικευμένης εκπαιδευτικής υποστήριξης για την ένταξη μαθητών με αναπηρία ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, σχολικό έτος 2021-2022»	151.100.932,36 €

Στο πλαίσιο της ανωτέρω Πράξης απασχολούνται εκπαιδευτικοί, οι οποίοι συλλειτουργούν με τον εκπαιδευτικό της τάξης (παράλληλη στήριξη) και υποστηρίζουν αποκλειστικά τους μαθητές με αναπηρία ή με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες έτσι ώστε να μπορούν να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις του προγράμματος σπουδών τους. Επίσης, απασχολείται το αναγκαίο Ειδικό Βοηθητικό Προσωπικό (ΕΒΠ) για τους μαθητές που αδυνατούν να αυτοεξυπηρετηθούν και το αναγκαίο Ειδικό Εκπαιδευτικό Προσωπικό (ΕΕΠ) κλάδου ΠΕ25 – Σχολικοί Νοσηλευτές κατόπιν σχετικής γνωμάτευσης.

II. Από τα ΕΠ των Περιφερειών

A/A	Κωδικός MIS	Τίτλος Πράξης	Προϋπολογισμός
1	5109184	«Εξειδικευμένη εκπαιδευτική υποστήριξη για την ένταξη μαθητών με αναπηρία ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες για το σχολικό έτος 2021-2022. ΔΡΑΣΗ 9ii.23.1.» στο ΠΕΠ: «Ανατολική Μακεδονία Θράκη 2014-2020»	777.280,00 €
2	5114156	«Εξειδικευμένη εκπαιδευτική υποστήριξη για το σχολικό έτος 2021-2022» στο ΠΕΠ: «Δυτική Ελλάδα 2014-2020»	513.800,00 €
3	5131162	«Παράλληλη στήριξη παιδιών με αναπηρία ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες για το σχολικό έτος 2021-2022» στο ΠΕΠ: «Ήπειρος 2014-2020»	222.320,00 €
4	5114172	«Εξειδικευμένη εκπαιδευτική υποστήριξη για την ένταξη μαθητών με αναπηρία ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες (έτους 2021-2022)» στο ΠΕΠ: «Κεντρική Μακεδονία 2014-2020»	2.055.200,00 €
5	5131193	«Δράση 9.iii.12: Εξειδικευμένη Εκπαιδευτική Υποστήριξη για την ένταξη μαθητών με αναπηρία ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες για το σχολικό έτος 2021-2022» στο ΠΕΠ: «Κρήτη 2014-2020»	1.444.240,00 €
6	5109490	«Εξειδικευμένη εκπαιδευτική υποστήριξη για την ένταξη μαθητών με αναπηρία ή/και	340.000,00 €

		ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες για τα σχολικά έτη 2021-2022 και 2022-2023» στο ΠΕΠ: «Νότιο Αιγαίο 2014-2020»	
7	5109245	«ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΜΕΝΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΓΙΑ ΕΝΤΑΞΗ ΜΑΘΗΤΩΝ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΑ Ή/ΚΑΙ ΕΙΔΙΚΕΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ ΓΙΑ ΤΑ ΣΧΟΛΙΚΑ ΕΤΗ 2021-2022, 2022-2023» στο ΠΕΠ: «Αττική 2014-2020»	4.706.410,80 €
8	5114209	«ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΜΕΝΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΝΤΑΞΗ ΜΑΘΗΤΩΝ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΑ Ή/ΚΑΙ ΕΙΔΙΚΕΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ ΓΙΑ ΤΑ ΣΧΟΛΙΚΑ ΕΤΗ 2021-2022, 2022-2023» στο ΠΕΠ: «Βόρειο Αιγαίο 2014-2020»	575.680,00 €
9	5131897	«Εξειδικευμένη εκπαιδευτική υποστήριξη για την ένταξη μαθητών με αναπηρία ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες για το έτος 2021-2022» στο ΠΕΠ: «Θεσσαλία 2014-2020»	897.400,00 €
10	5131409	«ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΜΕΝΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΝΤΑΞΗ ΜΑΘΗΤΩΝ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΑ Η ΚΑΙ ΕΙΔΙΚΕΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ ΓΙΑ ΤΑ ΣΧΟΛΙΚΑ ΕΤΗ 2021 -2022 ΣΤΑ ΙΟΝΙΑ ΝΗΣΙΑ.» στο ΠΕΠ: «Ιόνια Νησιά 2014-2020»	262.920,00 €
11	5129680	«Εξειδικευμένη εκπαιδευτική υποστήριξη για την ένταξη μαθητών με αναπηρία ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες (σχολικό έτος 2021-2022)» στο ΠΕΠ: «Πελοπόννησος 2014 2020»	628.880,00 €
12	5129766	«Εξειδικευμένη Εκπαιδευτική Υποστήριξη για την Ένταξη Μαθητών με Αναπηρία ή και Ειδικές Εκπαιδευτικές Ανάγκες για τα σχολικά έτη (2021-2022, 2022-2023)» στο ΠΕΠ: «Στερεά Ελλάδα 2014 2020»	616.560,00 €
		Σύνολα	13.040.690,80 €

Στο πλαίσιο των ανωτέρω Πράξεων απασχολείται το αναγκαίο Ειδικό Βοηθητικό Προσωπικό (ΕΒΠ) για τους μαθητές που αδυνατούν να αυτοεξυπηρετηθούν και το αναγκαίο Ειδικό Εκπαιδευτικό Προσωπικό (ΕΕΠ) κλάδου ΠΕ25 – Σχολικοί Νοσηλευτές κατόπιν σχετικής γνωμάτευσης.

Για τον εκσυγχρονισμό της Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης (ΕΑΕ), για την εκπαίδευση των μαθητών με αναπηρίες ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, με την ενίσχυση των Σχολικών Μονάδων Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης (ΣΜΕΑΕ) και των τμημάτων ένταξης (ΤΕ) – που λειτουργούν μέσα στα σχολεία γενικής και επαγγελματικής εκπαίδευσης –, ώστε η εκπαίδευση να ανταποκρίνεται στις ανάγκες όλων των μαθητών χωρίς διακρίσεις, η ΕΔ ΕΣΠΑ Τομέα Παιδείας υλοποιεί, για το σχολικό έτος 2021-2022, μέσω του Επιχειρησιακού Προγράμματος (Ε.Π) «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση 2014-2020», την παρακάτω Πράξη:

A/A	Κωδικός MIS	Τίτλος Πράξης	Προϋπολογισμός
14	5131503	«Πρόγραμμα μέτρων εξατομικευμένης υποστήριξης μαθητών με αναπηρίες ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, σχολικό έτος 2021-2022»	53.543.520,80 €

Στο πλαίσιο της Πράξης, απασχολούνται οι αναγκαίοι αναπληρωτές Εκπαιδευτικοί Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης (ΕΑΕ) και οι αναγκαίοι αναπληρωτές Ειδικού Εκπαιδευτικού Προσωπικού (ΕΕΠ) και Ειδικού Βοηθητικού Προσωπικού ΕΒΠ) προκειμένου να στελεχώσουν Σχολικές Μονάδες Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης (ΣΜΕΑΕ) και Τμήματα Ένταξης στα γενικά σχολεία.

Για την ενίσχυση των Υποστηρικτικών δομών εκπαίδευσης για την Ένταξη και Συμπερίληψη στην Εκπαίδευση των μαθητών με αναπηρία ή και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες μέσω:

- 1) Των Κέντρων Διεπιστημονικής Αξιολόγησης, Συμβουλευτικής και Υποστήριξης (ΚΕ.Δ.Α.Σ.Υ.) σκοπός των οποίων είναι η υποστήριξη των μαθητών, των σχολικών μονάδων και των Ε.Κ. της περιοχής αρμοδιότητάς τους για τη διασφάλιση της ισότιμης πρόσβασης όλων ανεξαιρέτως των μαθητών στην εκπαίδευση και την προάσπιση της αρμονικής ψυχοκοινωνικής τους ανάπτυξης και προόδου, σύμφωνα με το άρθρο 11 του Ν. 4823/2021 (ΦΕΚ: 136 Α 03.08.2021) και
- 2) Των Επιτροπών Διεπιστημονικής Υποστήριξης (Ε.Δ.Υ.) για τη λειτουργία των Σχολικών Δικτύων Εκπαιδευτικής Υποστήριξης (ΣΔΕΥ) των σχολικών μονάδων της γενικής και επαγγελματικής εκπαίδευσης, σύμφωνα με το άρθρο 17 του Ν. 4823/2021 (ΦΕΚ: 136 Α 03.08.2021),

η ΕΔ ΕΣΠΑ Τομέα Παιδείας υλοποιεί, για το σχολικό έτος 2021-2022, μέσω του Επιχειρησιακού Προγράμματος (Ε.Π) «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση 2014-2020», την Πράξη:

A/A	Κωδικός MIS	Τίτλος Πράξης	Προϋπολογισμός
15	5131678	«ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΙΚΩΝ ΔΟΜΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ 2021-2022»	31.410.533,28 €

Όσον αφορά το ζήτημα της υποστήριξης των μαθητών με τύφλωση ή χαμηλή όραση από μέλος Ε.Ε.Π. του κλάδου ΠΕ31, με την παρ. 4 του άρθρου 3 του ν. 2817/2000 (ΦΕΚ 78 Α΄) έγινε σύσταση θέσεων μελών Ειδικού Εκπαιδευτικού Προσωπικού (ΕΕΠ) του κλάδου ΠΕ31 εξειδικευμένου α) στον επαγγελματικό προσανατολισμό των τυφλών (ΣΕΠΤ)

και β) στην κινητικότητα, τον προσανατολισμό και τις δεξιότητες καθημερινής διαβίωσης των τυφλών (ΚΠΔ). Οι οργανικές θέσεις των ως άνω κλάδων στις Σχολικές Μονάδες Ειδικής Αγωγής (ΣΜΕΑΕ) είναι συνολικά τέσσερις (4) και ειδικότερα (2) θέσεις ΠΕ31ΣΕΠΤ και (2) θέσεις ΠΕ31ΚΠΔ. Ο καθορισμός των ιδιαίτερων καθηκόντων και αρμοδιοτήτων των ΠΕ31ΚΠΔ και ΠΕ31 ΣΕΠΤ που υπηρετούν στις ΣΜΕΑΕ περιγράφονται στη με αρ. πρωτ. 27922/Γ6/8-3-2007 (ΦΕΚ 449 Β') Υπουργική Απόφαση.

Στο κεφ. Ε' του ν. 4589/2019 (ΦΕΚ 13 Α') ορίζεται το νέο πλαίσιο διορισμών και προσλήψεων εκπαιδευτικών και μελών ΕΕΠ-ΕΒΠ. Στα τυπικά προσόντα διορισμού προστίθεται η εξειδικευμένη κατά κλάδο κατοχή μεταπτυχιακού διπλώματος είτε η εξειδικευμένη επιμόρφωση από κρατικούς φορείς τυφλών και κωφών της ημεδαπής ή της αλλοδαπής και η τριετής επαγγελματική εμπειρία στο συγκεκριμένο αντικείμενο. Σε αυτό το πλαίσιο, στο Στρατηγικό Σχέδιο Δράσης για την Ισότιμη Πρόσβαση των Ατόμων με Αναπηρία στην Εκπαίδευση έχει δρομολογηθεί, σε επικοινωνία με το ΚΕΑΤ, συνεργασία για την υλοποίηση από μέρους του φορέα αντίστοιχων επιμορφωτικών προγραμμάτων. Στο άρθρο 59 του ν. 4859/2019 για τα κριτήρια του αξιολογικού πίνακα προβλέπεται ότι ισχύει η παράγραφος 3 του άρθρου 58 του ως άνω νόμου που αναφέρει ότι: «Για την εκπαίδευση μαθητών με προβλήματα όρασης ή κωφών και βαρήκων μαθητών, διορίζονται ή προσλαμβάνονται κατά προτεραιότητα οι εκπαιδευτικοί Ε.Α.Ε. οι οποίοι έχουν πιστοποιημένη επάρκεια στη γραφή Braille ή στην Ελληνική Νοηματική Γλώσσα (Ε.Ν.Γ.), σύμφωνα με την παρ. 3 του άρθρου 7 του ν. 3699/2008». Η αρμόδια υπηρεσία του Υ.ΠΑΙ.Θ. πραγματοποιεί προσλήψεις σε κενά κλάδων ΕΕΠ που δηλώνονται από τις αρμόδιες υπηρεσίες (Δ/νσεις Εκπ/σης και ΠΔΕ) ως κενά χρήζοντα γνώση Braille.

Στα Κέντρα Διεπιστημονικής Αξιολόγησης, Συμβουλευτικής και Υποστήριξης, συστήνονται για πρώτη φορά 1100 οργανικές θέσεις Ψυχολόγων και Κοινωνικών Λειτουργών εντάσσοντάς τους υπό την επιστημονική καθοδήγηση, εποπτεία και παρακολούθηση των (ΚΕ.Δ.Α.Σ.Υ.) για τη στελέχωση των Επιτροπών Διεπιστημονικής Υποστήριξης (Ε.Δ.Υ.) με σκοπό την ενδυνάμωση και την προώθηση της συνεργασίας, καθώς και τον συντονισμό του έργου των σχολικών μονάδων, για τη διασφάλιση της ισότιμης πρόσβασης όλων ανεξαιρέτως των μαθητών στην εκπαίδευση και την προαγωγή συνολικά της ψυχοκοινωνικής τους υγείας. Τα ΚΕ.Δ.Α.Σ.Υ. ενισχύονται με προσωπικό ειδικοτήτων Λογοθεραπευτών ΠΕ 21 κατά 16 θέσεις, Εργοθεραπευτών ΠΕ 29 κατά 19 θέσεις και Φυσιοθεραπευτών ΠΕ28 κατά 9 θέσεις προκειμένου να στελεχώνουν κατά περίπτωση τις Επιτροπές Διεπιστημονικής Υποστήριξης (Ε.Δ.Υ.) παρέχοντας στήριξη σε όλες ανεξαιρέτως τις εκπαιδευτικές δομές συμπεριλαμβανομένων και των νηπιαγωγείων. Επίσης, με την παρ. 1 του άρθρου 15 του ν. 4823/2021 (ΦΕΚ 136 Α') για τη στελέχωση των Κέντρων Διεπιστημονικής Αξιολόγησης, Συμβουλευτικής και Υποστήριξης (ΚΕ.Δ.Α.Σ.Υ.) συστήνονται στον κλάδο ΠΕ31ΣΕΠΤ και ΠΕ31ΚΠΔ τρεις (3) θέσεις. Τα καθήκοντά τους στα ΚΕΔΑΣΥ περιγράφονται στο άρθρο 22 της με αρ. πρωτ. 4494/Γ6/01-11-2001 (ΦΕΚ 1503 Β') Υπουργικής Απόφασης.

Με το ΦΕΚ 241/Γ'09-03-2020 διενεργήθηκαν για πρώτη φορά διορισμοί 1040 μελών Εκπαιδευτικού και Βοηθητικού Προσωπικού Ειδικής Αγωγής στο πλαίσιο των προκηρύξεων 1ΕΑ/2019 (ΦΕΚ 13/ΑΣΕΠ/25-4-2019) και 2ΕΑ/2019 (ΦΕΚ 14/ΑΣΕΠ/25-4-2019) του ΑΣΕΠ. Επίσης, με την υπ' αριθ. πρωτ. 106410/Ε1/17-08-2020 (ΦΕΚ 1289/τ.Γ'/19-8-2020) Απόφαση με θέμα: «Διορισμός 3445 εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης», διορίστηκαν 3.445 εκπαιδευτικοί (1.817 στην Πρωτοβάθμια και 1.628 στη Δευτεροβάθμια) Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης.

Το ζήτημα της αναβάθμισης του θεσμού της παράλληλης στήριξης αποτελεί αντικείμενο προς εξέταση στο πλαίσιο της Επιτροπής κωδικοποίησης/αποτίμησης του ισχύοντος νομοθετικού πλαισίου και χαρτογράφησης βελτιωτικών αλλαγών που έχει συγκροτηθεί από το Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων στο πλαίσιο της Υλοποίησης του Εθνικού Σχεδίου Δράσης για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία και του

Στρατηγικού Σχεδίου Δράσης για την Ισότιμη Πρόσβαση των Ατόμων με Αναπηρία στην Εκπαίδευση. Στο πλαίσιο της λειτουργίας της εν λόγω Ομάδας θα εξεταστούν τα ζητήματα που τίθενται από την Εθνική Ομοσπονδία Τυφλών και τον Πανελλήνιο Σύνδεσμο Τυφλών, συμπεριλαμβανομένης της επέκτασης του εν λόγω θεσμού στο πρόγραμμα του ολοήμερου σχολείου.

Ως προς την επισήμανση της Εθνικής Ομοσπονδίας Τυφλών και του Πανελληνίου Συνδέσμου Τυφλών ότι η παράλληλη στήριξη θα πρέπει να παρέχεται μετά από πρόταση του ΚΕ.Δ.Α.Σ.Υ. και συνεκτιμώντας τις απόψεις του ίδιου του μαθητή, σχετική πρόβλεψη ήδη υπάρχει στον νέο νόμο του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων Ν. 4823/2021 (ΦΕΚ 136/Α/3-8-2021) με τίτλο: «Αναβάθμιση του Σχολείου, Ενδυνάμωση των Εκπαιδευτικών και άλλες διατάξεις». Σύμφωνα με το άρθρο 54 του συγκεκριμένου νόμου, στα ΚΕ.Δ.Α.Σ.Υ. η λήψη αποφάσεων σχετικά με την επιλογή του κατάλληλου σχολικού πλαισίου φοίτησης του μαθητή γίνεται κατόπιν συνεκτίμησης της γνώμης των γονέων και των ίδιων των μαθητών. Σε κάθε περίπτωση, η διασφάλιση του δικαιώματος για ελεύθερη έκφραση γνώμης των μαθητών με αναπηρία σε ζητήματα που αφορούν την εκπαιδευτική τους πορεία αποτελεί προτεραιότητα του Υπουργείου Παιδείας και, ως εκ τούτου, έχει ενταχθεί ως Επιχειρησιακός Στόχος στο Σχέδιο Δράσης του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων για την Ισότιμη Πρόσβαση των Ατόμων με Αναπηρία στην Εκπαίδευση. Σε αυτό το πλαίσιο, μεταξύ άλλων, έχει προβλεφθεί στο άρθρο 53 του ανωτέρω νόμου η νομοθετική ενσωμάτωση της συμμετοχής των μαθητών/τριών με αναπηρία ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες στην κατάρτιση και υλοποίηση του εξατομικευμένου προγράμματός τους (Ε.Π.Ε.).

Περαιτέρω, στο ισχύον θεσμικό πλαίσιο υπάρχουν διατάξεις και διαδικασίες που προβλέπουν την παροχή στους μαθητές/τριες με αναπηρία, ειδικού εκπαιδευτικού εξοπλισμού προσαρμοσμένου στα ειδικά ζητήματα εκάστου/ης. Ειδικότερα:

Α. Στην περ. α), παρ. 3 του άρθρου 11 του νόμου 4823/2021 του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων με τίτλο: «Αναβάθμιση του Σχολείου, Ενδυνάμωση των Εκπαιδευτικών και άλλες διατάξεις» προβλέπεται ότι:

[...] α) Η κατ' αποκλειστικότητα σύνταξη αξιολογικής έκθεσης για τους μαθητές της δημόσιας ή της ιδιωτικής εκπαίδευσης για τις ειδικές ρυθμίσεις, διευθετήσεις ή εύλογες προσαρμογές, όπως η παροχή περισσότερου χρόνου, η χρήση υποστηρικτικών τεχνολογιών, η παροχή δια ζώσης διευκόλυνσης και η παροχή των θεμάτων σε προσβάσιμη μορφή, ανάλογα με το είδος αναπηρίας ή τις ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες και τους περιορισμούς που συνεπάγονται, για την απρόσκοπτη συμμετοχή στις ενδοσχολικές, προαγωγικές και απολυτήριες εξετάσεις της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, στις μεταγυμνασιακές και μεταλυκειακές σπουδές, στις εισαγωγικές πανελλαδικές εξετάσεις, καθώς και στις εξετάσεις για την απόκτηση του κρατικού πιστοποιητικού γλωσσομάθειας και του κρατικού πιστοποιητικού πληροφορικής. Κατά τη σύνταξη της αξιολογικής έκθεσης εξαντλούνται οι δυνατότητες η εξέταση να γίνεται στα ίδια θέματα και συγχρόνως με τους υπόλοιπους μαθητές, σε συνδυασμό με τις ανωτέρω ειδικές εξατομικευμένες ρυθμίσεις, διευθετήσεις ή προσαρμογές και τη χρήση υποστηρικτικών τεχνολογιών...[...]

Β. Στην παρ. 4 του άρθρου 33 του ν.1566/1985 (Α'167) προβλέπεται ότι: «Τα απαιτούμενα για τη διδασκαλία βιβλία, ατομικά μαγνητόφωνα, ατομικά ακουστικά βαρηκοΐας, μαγνητοταινίες και άλλα απαραίτητα μέσα για την ειδική αγωγή και την ειδική επαγγελματική εκπαίδευση παρέχονται δωρεάν από το κράτος στα άτομα με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες», στην παρ. 5 ότι: «Τα διδακτικά μέσα και τα βιβλία εγκυκλοπαιδικής μόρφωσης για τυφλούς που φοιτούν στην πρωτοβάθμια, δευτεροβάθμια και τριτοβάθμια εκπαίδευση, καθώς και σε σχολικές μονάδες ειδικής αγωγής και ειδικής επαγγελματικής εκπαίδευσης εκδίδονται από τον Οργανισμό Εκδόσεως Διδακτικών Βιβλίων (Ο.Ε.Δ.Β) και διατίθενται σε αυτούς δωρεάν. Οποιοδήποτε θέμα σχετικό με τη συγγραφή, εικονογράφηση, κρίση, έκδοση, διακίνηση και διανομή των βιβλίων και λοιπών διδακτικών μέσων που προκύπτει λόγω της ιδιαιτερότητάς τους ρυθμίζεται με απόφαση του Υπουργού Εθνικής παιδείας και Θρησκευμάτων. Με όμοια απόφαση μπορεί να

ανατίθεται η εκτύπωση των βιβλίων και λοιπών διδακτικών μέσων στο κέντρο εκπαίδευσης και αποκατάστασης τυφλών (ΚΕΑΤ).» και στην παρ. 6. ότι: «Οι δαπάνες για την εφαρμογή των παρ. 4 και 5 αντιμετωπίζονται με κρατικές επιχορηγήσεις από τον τακτικό προϋπολογισμό του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, στον οποίο εγγράφονται οι σχετικές πιστώσεις.»

Γ. Στον σχεδιασμό του Ε.Π.Ε. :

[...] Στο Ε.Π.Ε. περιλαμβάνονται και οι ειδικές ρυθμίσεις, διευθετήσεις ή αναγκαίες εύλογες προσαρμογές, ανάλογα με τις εκπαιδευτικές ανάγκες, για την απρόσκοπτη συμμετοχή των μαθητών στην εκπαιδευτική διαδικασία, στις κάθε είδους εξετάσεις των σχολικών μονάδων της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, καθώς και στις εισαγωγικές εξετάσεις στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, όπως η παροχή περισσότερου χρόνου, η χρήση υποστηρικτικών τεχνολογιών και η παροχή των θεμάτων σε προσβάσιμη μορφή.[...]

Επισημαίνεται, ακόμη, ότι στον Γ' κύκλο της «Ψηφιακής Μέριμνας», διευρύνονται οι κατηγορίες των δικαιούχων στην κατεύθυνση των προτάσεων της Εθνικής Ομοσπονδίας Τυφλών και του Πανελληνίου Συνδέσμου Τυφλών. Συγκεκριμένα, στους νέους δικαιούχους του Γ' κύκλου του προγράμματος συμπεριλαμβάνονται οι οικογένειες, οι οποίες εμπίπτουν στις Β' και Γ' εισοδηματικές κατηγορίες του ΟΠΕΚΑ (ισοδύναμο οικογενειακό εισόδημα από 6.000 έως 15.000 ευρώ), και οι οποίες ταυτόχρονα έχουν εξαρτώμενο τέκνο με αναπηρία.

Επίσης, ένα από τα εμβληματικά έργα του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων, στο πλαίσιο του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης «Ελλάδα 2.0», είναι το έργο με τίτλο «Εργαλεία για μαθητές με αναπηρία και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες (Tools for students with disabilities or special educational needs)», προϋπολογισμού €10,819,890, το οποίο θα παρέχει στα ειδικά σχολεία σύγχρονο τεχνολογικό εξοπλισμό που θα καλύπτει τις ανάγκες των μαθητών με αναπηρία ή/ και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες. Περαιτέρω, στο πλαίσιο του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης «Ελλάδα 2.0», θα υλοποιηθεί έργο με τίτλο: «Μετασχηματισμός των συμβατικών προγραμμάτων σπουδών και εκπαιδευτικού περιεχομένου στη λογική ανοιχτού κώδικα, σε διαδραστικό, ψηφιακό περιβάλλον, προσβάσιμο σε όλους, με δυνατότητα τεχνητής νοημοσύνης, δυναμικής ενημέρωσης και συνεργιών με κοινότητες εκπαιδευτικών» (προϋπολογισμός €56,690,320). Το έργο αυτό θα οδηγήσει στη δημιουργία μεγάλου εύρους προσβάσιμου ψηφιακού εκπαιδευτικού υλικού, το οποίο θα συνοδεύει τα νέα προγράμματα σπουδών. Εκτός των ανωτέρω, το έργο του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης «Δράσεις επιμόρφωσης εκπαιδευτικών» (προϋπολογισμός €25,158,172), προβλέπει, μεταξύ άλλων, την επιμόρφωση 35,000 εκπαιδευτικών με ειδίκευση στην ειδική αγωγή και ενταξιακή εκπαίδευση, στη χρήση τεχνολογικών εργαλείων και ψηφιακού υλικού στην εκπαιδευτική διαδικασία. Από τα παραπάνω σημεία διαφαίνεται ότι η παροχή κατάλληλου τεχνολογικού εξοπλισμού και η δημιουργία πλούσιου, προσβάσιμου ψηφιακού εκπαιδευτικού υλικού για την ενίσχυση των ψηφιακών δεξιοτήτων των μαθητών με αναπηρία αποτελεί κεντρική προτεραιότητα και εντάσσεται στον στρατηγικό σχεδιασμό του Υπουργείου Παιδείας.

Σχετικά με το ζήτημα της μεταφοράς των μαθητών, σημειώνεται ότι η Διεύθυνση Ειδικής Αγωγής του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων, σύμφωνα με το άρθρο 37 του ν.3794/2009 (ΦΕΚ 156/τ.Α'), έχει αρμοδιότητα να στελεχώνει με οδηγούς και συνοδούς σχολικά λεωφορεία Σχολικών Μονάδων Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης (ΣΜΕΑΕ) με ιδιοκτησιακό καθεστώς και δικαίωμα αποκλειστικής χρήσης σε αυτά, προκειμένου οι μαθητές που φοιτούν σε αυτές να μεταφέρονται από τις οικίες τους στις σχολικές τους μονάδες και αντιστρόφως. Οι ΣΜΕΑΕ που πληρούν τις ανωτέρω προϋποθέσεις ανέρχονται σε 25 ανά την επικράτεια. Πέραν της παραπάνω διαδικασίας, η Διεύθυνση Ειδικής Αγωγής του Υ.ΠΑΙ.Θ. δεν έχει καμία άλλη αρμοδιότητα σε σχέση με τη μεταφορά μαθητών που φοιτούν είτε σε άλλες ΣΜΕΑΕ της χώρας πέραν των προαναφερθέντων, είτε σε άλλες Σχολικές μονάδες. Με το άρθρο 7 του Ν.4089/2012 (ΦΕΚ 206/τ.Α'/26-10-2012) προστέθηκε στην παρ. Η' του Κεφ. ΙΙ του άρθρου 186 του Ν.3852/2010 (ΦΕΚ 87, τ.Α') εδάφιο 21, η ισχύς του οποίου άρχισε από 01/07/2013.

Σύμφωνα με το εδάφιο 21, οι Διοικητικές Περιφέρειες είναι αρμόδιες για τη μεταφορά μαθητών από τον τόπο διαμονής στο σχολείο φοίτησης, συμπεριλαμβανομένης της μεταφοράς των μαθητών των Σχολικών Μονάδων Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης. Οι διατάξεις που διέπουν τους όρους και τους κανόνες της μεταφοράς καθορίστηκαν με την αριθ.: 50025/19.09.2018 Κ.Υ.Α. (ΑΔΑ: 6ΛΩΑ465ΧΘ7-Ρ37) «Μεταφορά μαθητών δημοσίων σχολείων από τις Περιφέρειες» (ΦΕΚ 4217, τ.Β΄/26.09.2018).

Σχετικά με τις προϋποθέσεις επιλογής διευθυντή σε σχολικές μονάδες τυφλών, με τις διατάξεις του Κεφαλαίου Β΄ του Μέρους Β΄ του ν.4823/2021 (Α΄ 136) [άρθρο 31 «Προϋποθέσεις συμμετοχής στη διαδικασία επιλογής»] ορίζεται ότι:

Ως Διευθυντές σχολικών μονάδων και Εργαστηριακών Κέντρων (Ε.Κ.), επιλέγονται εκπαιδευτικοί της οικείας βαθμίδας με τουλάχιστον, δώδεκαετή εκπαιδευτική υπηρεσία. Για τις Σχολικές Μονάδες Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης (Σ.Μ.Ε.Α.Ε.), εκτός των εκπαιδευτικών, μπορεί να επιλέγονται ως διευθυντές και μέλη του Ε.Ε.Π. με τουλάχιστον δώδεκα (12) έτη εκπαιδευτικής και οκτώ (8) έτη υποστηρικτικής υπηρεσίας από τα οποία τα τέσσερα (4), τουλάχιστον, έτη πρέπει να έχουν διανυθεί σύμφωνα με την περ. δ).

Ειδικότερα:

δ) Υποψήφιοι για τις θέσεις Διευθυντών Σ.Μ.Ε.Α.Ε. μπορεί να είναι εκπαιδευτικοί με εξειδίκευση στην Ε.Α.Ε. και μέλη του Ε.Ε.Π., σύμφωνα με τις υποπερ. δα) έως δδ):

δα) για τις θέσεις Διευθυντών των δημοτικών σχολείων Ε.Α.Ε., μόνιμοι εκπαιδευτικοί όλων των ειδικοτήτων των κλάδων που υπηρετούν στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση, συμπεριλαμβανομένων και των εκπαιδευτικών του π.δ. 323/1993 και της υπό στοιχεία 172260/Ε1/17.10.2016 κοινής απόφασης του Υπουργού Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων και του Αναπληρωτή Υπουργού Οικονομικών, καθώς και μέλη του Ε.Ε.Π. εφόσον έχουν τα προσόντα διορισμού και τοποθέτησης σε Σ.Μ.Ε.Α.Ε. και έχουν συμπληρώσει διδακτική υπηρεσία τεσσάρων (4), τουλάχιστον, ετών σε δημοτικό σχολείο Ε.Α.Ε.,

δβ) για τις θέσεις Διευθυντών σχολικών μονάδων Δευτεροβάθμιας Ε.Α.Ε., μόνιμοι εκπαιδευτικοί Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης των κλάδων ΠΕ01 έως και ΠΕ08, ΠΕ11, ΠΕ33, ΠΕ34, ΠΕ40 και ΠΕ78 έως και ΠΕ91, καθώς και τα μέλη του Ε.Ε.Π., εφόσον έχουν τα προσόντα διορισμού και τοποθέτησης σε Σ.Μ.Ε.Α.Ε.. Οι υποψήφιοι πρέπει να έχουν συμπληρώσει διδακτική υπηρεσία τεσσάρων (4), τουλάχιστον, ετών στον τύπο Σ.Μ.Ε.Α.Ε. της προκηρυσσόμενης θέσης, ήτοι σε Σ.Μ.Ε.Α.Ε. της υποπερ. ια) ή σε Σ.Μ.Ε.Α.Ε. των στοιχείων i και ii της υποπερ. ιβ) της περ. ι) της παρ. 1 του άρθρου 4 ξεχωριστά για κάθε στοιχείο της υποπερ. ιβ). Επιπλέον και μόνο για τις θέσεις Διευθυντών των Ε.Ε.Ε.Ε.Κ. υποψήφιοι μπορεί να είναι και εκπαιδευτικοί της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης του κλάδου δασκάλων και εκπαιδευτικοί του π.δ. 323/1993 και της υπό στοιχεία 172260/Ε1/17.10.2016 κοινής απόφασης του Υπουργού Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων και του Αναπληρωτή Υπουργού Οικονομικών, εφόσον πληρούν τις προϋποθέσεις της παρούσας,

δγ) υποψήφιοι για τις θέσεις Διευθυντών νηπιαγωγείων Ε.Α.Ε. μπορεί να είναι εκπαιδευτικοί του κλάδου νηπιαγωγών, εφόσον έχουν τα προσόντα διορισμού και τοποθέτησης σε Σ.Μ.Ε.Α.Ε. και έχουν συμπληρώσει διδακτική υπηρεσία τεσσάρων (4) τουλάχιστον ετών σε νηπιαγωγείο Ε.Α.Ε.,

δδ) υποψήφιοι για τις θέσεις Διευθυντών σε σχολικές μονάδες κωφών, βαρηκόων και τυφλών μαθητών, μπορεί να είναι εκπαιδευτικοί ή μέλη του Ε.Ε.Π. των υποπερ. δα) έως δγ), εφόσον διαθέτουν πιστοποιημένη γνώση της Ελληνικής Νοηματικής Γλώσσας (Ε.Ν.Γ.) ή της Ελληνικής Γραφής Braille (Ε.Γ.Β.), αντίστοιχα, ή εκπαιδευτικοί που πληρούν τις προϋποθέσεις των υποπερ. δα) έως δγ) και έχουν οργανική θέση σε σχολική μονάδα κωφών, βαρηκόων ή τυφλών μαθητών έχοντας υπηρετήσει σε αυτήν για τουλάχιστον τέσσερα (4) έτη. Εάν οι ανωτέρω προϋποθέσεις δεν μπορούν να ικανοποιηθούν λόγω έλλειψης ενδιαφερομένων, υποψήφιοι μπορεί να είναι και εκπαιδευτικοί που πληρούν τις προϋποθέσεις των υποπερ. δα) έως δγ).

Η διασφάλιση της Ισότιμης Πρόσβασης των ατόμων με αναπηρία στην Επαγγελματική Εκπαίδευση, Κατάρτιση και Δια Βίου Μάθηση αποτελεί έναν εκ των κεντρικών Επιχειρησιακών στόχων του Στρατηγικού Σχεδίου Δράσης για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία. Σε αυτό το πλαίσιο, προβλέπεται η διενέργεια μίας σειράς δράσεων που αποσκοπούν στην άρση των εμποδίων στην εκπαίδευση. Μεταξύ των σχετικών δράσεων που έχουν προβλεφθεί σε αυτό το επίπεδο είναι:

Α) η εκπόνηση και εφαρμογή στοχευμένων προγραμμάτων Διά Βίου Μάθησης με ιδιαίτερη έμφαση στα Άτομα με Αναπηρία και δη σε αυτά που βιώνουν πολλαπλές διακρίσεις και
Β) η βελτίωση της λειτουργίας των δύο ΔΙΕΚ ειδικής αγωγής για άτομα με προβλήματα όρασης και ακοής με την έκδοση ειδικού κανονισμού λειτουργίας τους.

Επίσης, στο Κεντρικό Συμβούλιο Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης εκπροσωπείται η Εθνική Συνομοσπονδία Ατόμων με Αναπηρία (Ε.Σ.Α.με.Α) με τακτικό και αναπληρωματικό μέλος, μέσω της οποίας θα είναι δυνατό να προταθούν στο κεντρικό Συμβούλιο νέες ειδικότητες που αφορούν στην ειδική ομάδα των τυφλών και ατόμων με προβλήματα όρασης, σύμφωνα με την με αρ. Φ1/72784/Κ3/18-06-2021 εγκύκλιο με θέμα: «Εγκύκλιος για τη διαδικασία δημιουργίας και ένταξης νέων ειδικοτήτων στην εκπαιδευτική διαδικασία των Ι.Ε.Κ, του Μεταλυκειακού έτους – Τάξη Μαθητείας, των Ε.Σ.Κ. και των Ε.Π.Α.Σ Ο.Α.Ε.Δ. καθώς και για τη διαδικασία ίδρυσης πειραματικών τμημάτων ειδικοτήτων στα δημόσια Ι.Ε.Κ.».

Αναφορικά με την εξέταση για εισαγωγή στην τριτοβάθμια εκπαίδευση υποψηφίων με αναπηρία και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες ή ειδικές μαθησιακές δυσκολίες που αναφέρονται στον Ν.3699/2008 (ΦΕΚ 199 Α'), όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 28 του Ν.4186/2013 (ΦΕΚ 193 Α') και με το άρθρο 54 του Ν.4823/2021 (ΦΕΚ 136 Α'), γίνεται σύμφωνα με τις διατάξεις της αριθμ.Φ.251/22806/Α5/26-2-2021 (ΦΕΚ 897 Β') Υπουργικής Απόφασης. Σύμφωνα με την ανωτέρω ΥΑ, οι υποψήφιοι που αδυνατούν να υποστούν γραπτή εξέταση επειδή είναι τυφλοί, σύμφωνα με τον Ν.958/1979 (ΦΕΚ 191 Α') ή έχουν ποσοστό αναπηρίας στην όρασή τους τουλάχιστον 67% ή είναι αμβλύωπες με ποσοστό αναπηρίας στην όρασή τους τουλάχιστον 67% εξετάζονται προφορικά, κατόπιν αίτησής τους, η οποία υποβάλλεται στο Λύκειο κατάθεσης της Αίτησης Δήλωσης για συμμετοχή στις πανελλαδικές εξετάσεις συνοδευόμενη από γνωμάτευση που χορηγείται από την Υγειονομική Επιτροπή του Κέντρου Πιστοποίησης Αναπηρίας (ΚΕΠΑ) του Ενιαίου Φορέα Κοινωνικής Ασφάλισης (ΕΦΚΑ). Ειδικά για τους υποψηφίους που είναι τυφλοί, σύμφωνα με τον Ν.958/1979 (ΦΕΚ 191 Α') ή έχουν ποσοστό αναπηρίας στην όρασή τους τουλάχιστον 67% ή είναι αμβλύωπες με ποσοστό αναπηρίας στην όρασή τους τουλάχιστον 67%, γνωματεύσεις χορηγούνται και από τις Ιατροπαιδαγωγικές Υπηρεσίες του Κέντρου Εκπαίδευσης και Αποκατάστασης Τυφλών (ΚΕΑΤ).

Οι υποψήφιοι ΓΕΛ και ΕΠΑΛ των ανωτέρω περιπτώσεων, για τα πανελλαδικώς εξεταζόμενα μαθήματα, εξετάζονται προφορικά στα ίδια θέματα με το ίδιο πρόγραμμα και την ίδια διάρκεια εξέτασης με αυτούς που εξετάζονται γραπτά, ενώπιον Επιτροπής Εξέτασης που ορίζεται από τον Πρόεδρο του οικείου Βαθμολογικού Κέντρου ή του Ειδικού Εξεταστικού Κέντρου. Ειδικότερα, ο χρόνος προετοιμασίας δεν μπορεί να υπερβαίνει τις τρεις (3) ώρες, και ο χρόνος αξιολόγησης – βαθμολόγησης ξεκινά μετά την παρέλευση του τρίωρου χρόνου προετοιμασίας ή όταν κάποιος υποψήφιος (πριν την παρέλευση του τρίωρου) δηλώσει έτοιμος για αξιολόγηση. Η επιτροπή έχει τη δυνατότητα, εφόσον από την πορεία αξιολόγησης – βαθμολόγησης του εξεταζομένου διαπιστώσει ότι είναι βάσιμο το αίτημά του για παράταση του χρόνου αξιολόγησης – βαθμολόγησης, να του παρέχει κάποια παράταση χρόνου η οποία δεν μπορεί να υπερβαίνει τα τριάντα (30') λεπτά.

Επίσης, με τις διατάξεις του άρθρου 35 του Ν. 3794/2009 (ΦΕΚ 156 Α') όπως τροποποιήθηκε με την παρ. 24 του άρθρου 39 του Ν. 4186/2013 (ΦΕΚ 193 Α'), την παρ. 2 του άρθρου έκτου του Ν. 4218/2013 (ΦΕΚ 268 Α'), το άρθρο 7 του Ν.4283/2014 (ΦΕΚ 189 Α'), την παράγραφο 1 του άρθρου 13 του Ν.4452/2017 (ΦΕΚ 17 Α'), το άρθρο 108 του Ν.4547/2018 (ΦΕΚ 102 Α') καθώς και την με αριθμ. Φ.153/146145/Α5/20-09-2019 (ΦΕΚ 3557/Β'/2019), έχουν καθοριστεί οι σοβαρές παθήσεις που αφορούν στους υποψηφίους οι

οποίοι εισάγονται χωρίς εξετάσεις στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση με βάση το βαθμό του απολυτηρίου τους. Μεταξύ των 80 παθήσεων, περιλαμβάνονται οι τυφλοί και τα άτομα με μειωμένη οπτική οξύτητα (με ποσοστό αναπηρίας τουλάχιστον 80%), με κωδικούς αριθμούς 1 και 2 του σχετικού πίνακα.

Ως προς τον χρόνο υποβολής του Μηχανογραφικού Δελτίου των υποψηφίων με σοβαρές παθήσεις, αυτός τοποθετείται κατά τη διάρκεια του Σεπτεμβρίου, και τα αποτελέσματα ανακοινώνονται συνήθως εντός του Οκτωβρίου. Την ίδια ακριβώς περίοδο διεξάγεται και η διαδικασία εισαγωγής διακριθέντων αθλητών/τριών στην τριτοβάθμια εκπαίδευση τα αποτελέσματα οποίας ανακοινώνονται συνήθως κατά τα τέλη του Οκτωβρίου με αρχές Νοεμβρίου. Σημειώνεται ότι, μετά την ανακοίνωση των αποτελεσμάτων των πανελλαδικών εξετάσεων ΓΕΛ, ΕΠΑΛ και Ειδικών Μαθημάτων του Ιουνίου, η οποία γίνεται κατά προσέγγιση την τελευταία εβδομάδα του Αυγούστου, η αρμόδια υπηρεσία του Υ.ΠΑΙ.Θ. διεξάγει κατά προσέγγιση κατά τη διάρκεια του Σεπτεμβρίου τις Επαναληπτικές Πανελλαδικές εξετάσεις ΓΕΛ, ΕΠΑΛ και Ειδικών Μαθημάτων όπως και τις Πανελλαδικές εξετάσεις των Ελλήνων του Εξωτερικού, τα αποτελέσματα των οποίων ανακοινώνονται κατά τις αρχές Οκτωβρίου. Όλοι οι ανωτέρω υποψήφιοι είναι επιτυγχόντες της αρχόμενης ακαδημαϊκής χρονιάς και εγγράφονται κανονικά στο πρώτο εξάμηνο σπουδών. Επίσης, οι υποψήφιοι των ειδικών κατηγοριών δύνανται γενικά να συμμετάσχουν και στις πανελλαδικές εξετάσεις του Ιουνίου, οπότε σε ορισμένες τέτοιες περιπτώσεις υποβάλλουν δύο διαφορετικά Μηχανογραφικά Δελτία (ένα με τη συμμετοχή στις πανελλαδικές εξετάσεις του Ιουνίου και ένα με την ειδική κατηγορία π.χ. των σοβαρών παθήσεων) και πρέπει στη συνέχεια να επιλέξουν ανάμεσα στα δύο αποτελέσματα εισαγωγής που θα τους προκύψουν. Για τη συμμετοχή στην ειδική διαδικασία των υποψηφίων με σοβαρές παθήσεις, απαιτείται η κατοχή του Απολυτηρίου τίτλου και επομένως πρέπει να έχουν ολοκληρωθεί οι απολυτήριες εξετάσεις, ενώ εκτιμάται ότι η παράλληλη διεξαγωγή διαφορετικών διαδικασιών είναι ενδεχόμενο να έχει ως αποτέλεσμα τη σύγχυση των υποψηφίων.

Περαιτέρω, ο αρμόδιος φορέας πιστοποίησης της γνώσης Braille προβλέπεται στην παρ. 3 του άρθρου 7 του ν. 3699/2008 (ΦΕΚ 199 Α') όπως τροποποιήθηκε και ισχύει. Στην 2ΕΑ/2019 προκήρυξη του ΑΣΕΠ καθώς και στις εγκυκλίους υπηρεσιακών μεταβολών των μελών ΕΕΠ-ΕΒΠ (μεταθέσεις, αποσπάσεις) ως απαραίτητη προϋπόθεση για τον τοποθέτηση ΕΕΠ στις ειδικές σχολικές μονάδες ατόμων με οπτική αναπηρία, ορίζεται η επάρκεια γνώσης της γραφής Braille με πιστοποιητικά/βεβαιώσεις επάρκειας από:

- 1) το Κέντρο Εκπαίδευσης και Αποκατάστασης Τυφλών (ΚΕΑΤ)
- 2) τη Σχολή Τυφλών Βορείου Ελλάδος «Ο Ήλιος» που αποτελεί πλέον παράρτημα του ΚΕΑΤ Θεσσαλονίκης
- 3) το Παιδαγωγικό Τμήμα Ειδικής Αγωγής του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας, με βεβαίωση που θα πιστοποιείται η επιτυχής παρακολούθηση του μαθήματος «Εργαστήριο γραφής και ανάγνωσης στον κώδικα Braille»
- 4) από το Τμήμα Εκπαιδευτικής και Κοινωνικής Πολιτικής του Πανεπιστημίου Μακεδονίας με κατεύθυνση Εκπαίδευση Ατόμων με Ειδικές Ανάγκες, με τις οποίες πιστοποιείται η επιτυχής παρακολούθηση του μαθήματος «Εργαστήριο Εκμάθησης της Braille»

Η υλοποίηση δράσεων και προγραμμάτων ενίσχυσης της καθολικής προσβασιμότητας των Πανεπιστημίων αποτελεί επίσης μία εκ των κεντρικών προβλεπόμενων δράσεων στο Στρατηγικό Σχέδιο Δράσης για την Ισότιμη Πρόσβαση των Ατόμων με Αναπηρία στην Εκπαίδευση. Σε αυτό το πλαίσιο προβλέπεται η υλοποίηση ενεργειών που αφορούν:

- Στη διασφάλιση της φυσικής, περιβαλλοντικής και ηλεκτρονικής προσβασιμότητας στα Πανεπιστήμια
- Στη βελτίωση της προσβασιμότητας του εκπαιδευτικού/εποπτικού υλικού και των ακαδημαϊκών συγγραμμάτων και διδακτικών μεθόδων
- Στη δημιουργία προσβάσιμων ιστοσελίδων και προσβάσιμων υπηρεσιών διοικητικής εξυπηρέτησης του κοινού.
- Στη διασφάλιση συμπεριληπτικών/ενταξιακών δομών εκπαίδευσης καθώς και πλαισίων και προγραμμάτων υποστήριξης των φοιτητών, υπηρεσιών καταγραφής των αναγκών των

φοιτητών με αναπηρία, υπηρεσίες Ψυχολογικής Συμβουλευτικής για φοιτητές με αναπηρία και υπηρεσιών μεταφοράς φοιτητών με αναπηρία.

Υπό τον συντονισμό και την εποπτεία της επιτροπής «Προσβασιμότητας & Στήριξης Ατόμων με Αναπηρία» του οικείου Ιδρύματος θα δημιουργούνται ενταξιακές δομές εκπαίδευσης, καθώς και πλαίσια και προγράμματα υποστήριξης φοιτητών, όπως αποτελούν οι Μονάδες Προσβασιμότητας Φοιτητών με Αναπηρία και οι υπηρεσίες Ψυχολογικής Συμβουλευτικής για Φοιτητές με Αναπηρία ή/και με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες. Επιπρόσθετα, προβλέπεται η διασύνδεση των φοιτητών με αναπηρία/σοβαρές παθήσεις ή/ και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες με την αγορά εργασίας μέσω ενός ειδικού τμήματος που θα υπάγεται στα Γραφεία Διασύνδεσης.

Επιπλέον, ζητήματα σχετικά με τη διευκόλυνση της πρόσβασης των φοιτητών Α.Μ.Ε.Α. στους χώρους των Α.Ε.Ι., ρυθμίζονται με τις διατάξεις των άρθρων 36 και 52 του ν. 4009/2011 (195 Α') και τις διατάξεις των άρθρων 7, 8 και 13 του ν. 4485/2017 (114 Α'). Με βάση τα ανωτέρω, η μέριμνα για τη διευκόλυνση της πρόσβασης των φοιτητών/φοιτητριών που είναι εμποδιζόμενα άτομα, στους χώρους των Α.Ε.Ι., ανήκει στην αρμοδιότητα των ακαδημαϊκών οργάνων του εκάστοτε Ιδρύματος.

Σχετικά με τις μετεγγραφές των φοιτητών στα Α.Ε.Ι., για το ακαδημαϊκό έτος 2021-2022, θα πραγματοποιηθούν σύμφωνα με τα οριζόμενα στα άρθρα 72-81 του νόμου 4692/2020 (111 Α'), στις με αρ. πρωτ. 142413/19-10-2020 «Ρύθμιση θεμάτων μετεγγραφών και μετακινήσεων α) βάσει οικονομικών και κοινωνικών κριτηρίων και β) για αδέρφια προπτυχιακούς φοιτητές στα Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα και στις Ανώτατες Εκκλησιαστικές Ακαδημίες» (4617 Β') και 148236/Ζ1/30-10-2020 «Ρύθμιση θεμάτων μετεγγραφών ειδικών κατηγοριών και κατ' εξαίρεση μετεγγραφών/μετακινήσεων στα Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα και στις Ανώτατες Εκκλησιαστικές Ακαδημίες» (4806 Β') Υπουργικές Αποφάσεις. Οι δικαιούχοι και οι προϋποθέσεις, καθώς και οι κατηγορίες μετεγγραφής ορίζονται στις διατάξεις των παρ. 1 και 2 του άρθρου 73 του ως άνω νόμου.

Ειδικότερα, για τους φοιτητές των ειδικών κατηγοριών στο άρθρο 78 του ίδιου νόμου ορίζονται τα εξής:

Άρθρο 78 -Μετεγγραφή ειδικών κατηγοριών

Δικαίωμα μετεγγραφής καθ' υπέρβαση του ποσοστού της παρ. 1 του άρθρου 75, έχουν οι φοιτητές, οι οποίοι εντάσσονται σε μία από τις ακόλουθες κατηγορίες:

... γ) άτομα με ποσοστό αναπηρίας 67% και άνω, πιστοποιούμενη από το Κέντρο Πιστοποίησης Αναπηρίας (ΚΕ.Π.Α.) ή πάσχοντες από τις αναφερόμενες στο παράρτημα της υπ' αρ. Φ.151/17897/Β6/2014 (Β' 358) κοινής υπουργικής απόφασης παθήσεις, όπως αυτή εκάστοτε τροποποιείται ή αντικαθίσταται ή έχουν πραγματοποιήσει δωρεά οργάνου ή μυελού των οστών σε συνάνθρωπο. Οι φοιτητές αυτοί έχουν δικαίωμα μετεγγραφής στην πόλη την οποία ο γονέας ή ο έχων την επιμέλεια δηλώνει ως μόνιμη κατοικία ή στην πόλη στην οποία τους παρέχεται ιατρική μέριμνα, σύμφωνα με βεβαίωση της επιτροπής της προαναφερόμενης κοινής υπουργικής απόφασης,

Οι φοιτητές που εμπίπτουν στην ως άνω περίπτωση γ) αιτούνται μετεγγραφή σύμφωνα με τα οριζόμενα στις διατάξεις του άρθρου 4 της με αριθμό 148236/Ζ1/30-10-2020 (4806 Β') Υπουργικής Απόφασης. Επίσης, σύμφωνα με τις διατάξεις της παραγράφου 3 του άρθρου 75 του ανωτέρω νόμου, γενικότερα οι αιτούντες μετεγγραφή φοιτητές μοριοδοτούνται βάσει οικονομικών (από 2-6 μόρια για εισόδημα από 0-12.000 €) αλλά και κοινωνικών κριτηρίων. Επιπρόσθετα, σύμφωνα με το άρθρο 76 «Μετεγγραφή αδελφών προπτυχιακών φοιτητών» του ίδιου νόμου: δίνεται η δυνατότητα υποβολής αίτησης για μετεγγραφή στο φοιτητή «1. ... ο οποίος έχει ένα ή περισσότερα αδέρφια προπτυχιακούς φοιτητές... αποκλειστικά κατά το πρώτο έτος» υπό ορισμένες προϋποθέσεις. Στις διατάξεις του ως άνω άρθρου ορίζεται ότι, κατ' εξαίρεση της παρ. 3, σε περίπτωση απόλυτης οικονομικής δυσχέρειας, όταν το κατά κεφαλήν εισόδημα του αιτούντος δεν υπερβαίνει το ποσό των πέντε χιλιάδων (5.000) ευρώ, τα αδέρφια φοιτητές «... δύνανται να μετεγγραφούν από κοινού σε αντίστοιχο Τμήμα της Περιφερειακής Ενότητας, στην οποία

οι ίδιοι ή οι γονείς τους διαμένουν μόνιμα ή έχουν πλήρη κυριότητα ή επικαρπία κατοικίας ...».

Σημειώνεται, ακόμη, ότι σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 79 του ίδιου νόμου: «1. Αιτήσεις για χορήγηση κατ' εξαίρεση μετεγγραφής δύναται να υποβάλλονται καθ' όλη τη διάρκεια του ακαδημαϊκού έτους αποκλειστικά για σοβαρές και τεκμηριωμένα εξαιρετικές περιπτώσεις ή επιγενόμενες περιπτώσεις έκτακτης ανάγκης φοιτητών Α.Ε.Ι. της ημεδαπής. Ως τέτοιες χαρακτηρίζονται ιδίως οι εξής: α) σοβαρές παθήσεις φοιτητών ή μελών της οικογένειας του φοιτητή, οι οποίες δεν περιλαμβάνονται στο παράρτημα της υπ' αρ. Φ.151/17897/Β6/2014 (Β' 358) κοινής υπουργικής απόφασης, παθήσεις, όπως αυτή εκάστοτε τροποποιείται ή αντικαθίσταται, και οι οποίες διαπιστώνονται από τα όργανα και μέσω διαδικασίας η οποία αναφέρεται στην ως άνω κοινή υπουργική απόφαση,».

Εκτός των ανωτέρω, τελούν σε ισχύ οι διατάξεις των άρθρων 1-3 της με αριθμό 207358/ΓΔ6/2014 (3573 Β') Υ.Α., όπως ισχύει, με τις οποίες προβλέπεται διαδικασία αμοιβαίων μετεγγραφών φοιτητών Α.Ε.Ι. Οι φοιτητές σε Σχολές ή Τμήματα των Α.Ε.Ι., δύναται να αιτηθούν αμοιβαία μεταφορά θέσης εισαγωγής χωρίς τον περιορισμό εισοδηματικού κριτηρίου ή κριτηρίου ποσόστωσης, για αντίστοιχες Σχολές ή Τμήματα, υπό την προϋπόθεση εγγραφής στο ίδιο εξάμηνο σπουδών. Αμοιβαία μεταφορά θέσης εισαγωγής δεν επιτρέπεται από και προς Πανεπιστήμια των νομών Αττικής και Θεσσαλονίκης.

Σχετικά με τα Προγράμματα Μεταπτυχιακών Σπουδών (Π.Μ.Σ.), σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 32 του ν.4485/17 (Α'114), οργανώνονται και λειτουργούν σε αυτοδύναμα Τμήματα των Ανώτατων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων (Α.Ε.Ι.), κατόπιν σχετικής εισήγησης της Συνέλευσης του Τμήματος και απόφασης της οικείας Συγκλήτου. Η ως άνω εισήγηση συνοδεύεται από μελέτη σκοπιμότητας, στην οποία εκτίθενται αναλυτικά οι επιστημονικοί, επιστημολογικοί και κοινωνικοί λόγοι που καθιστούν αναγκαία και σημαντική τη λειτουργία του Π.Μ.Σ. καθώς και από έκθεση βιωσιμότητας και ύπαρξης της βασικής υποδομής για τη λειτουργία του Προγράμματος. Η απόφαση, συνεπώς, για την ίδρυση Π.Μ.Σ. σε συγκεκριμένο γνωστικό αντικείμενο ανήκει στην αρμοδιότητα των ακαδημαϊκών οργάνων των Α.Ε.Ι.

Περαιτέρω, στις διατάξεις του άρθρου 35 του ίδιου νόμου, προβλέπεται δυνατότητα απαλλαγής από τα τέλη φοίτησης έως του ποσοστού του τριάντα τοις εκατό (30%) των φοιτητών που έχουν επιλεγεί για φοίτηση σε Π.Μ.Σ., βάσει εισοδηματικών κριτηρίων, ενώ στην παρ. 4 του ίδιου ως άνω άρθρου δίνεται η δυνατότητα στα Ιδρύματα να χορηγούν υποτροφίες σε φοιτητές βάσει ακαδημαϊκών κριτηρίων, σύμφωνα με τα όσα ειδικότερα ορίζονται στον Κανονισμό Μεταπτυχιακών Σπουδών που εκδίδεται από την οικεία Σύγκλητο».

Διαχρονική προτεραιότητα στις οικονομικές ενισχύσεις των φοιτητών, έχουν όσοι διακρίνονται για την επίδοση στις σπουδές τους, δεν διαθέτουν επαρκή οικονομικά μέσα που να διασφαλίζουν την πρόσβαση σε ανώτερες σπουδές και, κατά περίπτωση, ανήκουν σε ευπαθείς κοινωνικές ομάδες. Στο πλαίσιο αυτό το ΙΚΥ χορηγεί υποτροφίες, οι οποίες αποσκοπούν στην υποστήριξη επιμελών φοιτητών που διαθέτουν χαμηλά εισοδήματα, ώστε να ολοκληρώσουν έγκαιρα τις σπουδές τους και στη διασφάλιση ισότιμης συμμετοχής στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση και προσώπων που ανήκουν σε Ευπαθείς και άλλες Κοινωνικές Ομάδες (ΕΚΟ). Στο αναφερόμενο πρόγραμμα έχει ληφθεί μέριμνα για την ισότιμη και δίκαιη αντιμετώπιση, τόσο σε επίπεδο όρων και κριτηρίων όσο και σε επίπεδο διαχείρισης όλων των δικαιούχων, ενώ ιδιαίτερη μέριμνα λαμβάνεται για τα άτομα με αναπηρία. Επιπροσθέτως, έχει εξασφαλιστεί η συνέχιση του προγράμματος για τα ακαδ. έτη 2020-2021 και 2021-2022, ενώ υπάρχει πρόβλεψη ένταξής του στη νέα

προγραμματική περίοδο ΕΣΠΑ. Εκτός όμως του ανωτέρω προγράμματος, το ΙΚΥ σχεδιάζει νέες πρωτοβουλίες για την ενίσχυση και την υποστήριξη νέων ατόμων που ανήκουν σε ευάλωτες κοινωνικά ομάδες, καθώς στον στρατηγικό του σχεδιασμό βασικός άξονας είναι η κοινωνική διάσταση των δράσεων του.

Η ΥΠΟΥΡΓΟΣ

ΝΙΚΗ ΚΕΡΑΜΕΩΣ

Εσωτερική Διανομή

1. Γραφείο κ. Υπουργού
2. Γραφείο Υφυπουργού κ. Ζ. Μακρή
3. Γραφείο Υφυπουργού κ. Ε. Συρίγου
4. Γραφείο κ. Γεν. Γραμματέα Π/θμιας, Δ/θμιας Εκπ/σης και Ειδικής Αγωγής
5. Γραφείο κ. Γεν. Γραμματέα Ανώτατης Εκπ/σης
6. Γραφείο κ. Γεν. Γραμματέα Επαγγελματικής Εκπ/σης, Κατάρτισης, Διά Βίου Μάθησης & Νεολαίας
7. Δ/ση Ειδικής Αγωγής και Εκπ/σης
8. Αυτοτελές Τμήμα ΕΒΠ και ΕΕΠ
9. Δ/ση Σχεδιασμού και Ανάπτυξης Ε.Ε.Κ. και Δ.Β.Μ.
10. Επιτελική Δομή ΕΣΠΑ Τομέα Παιδείας
11. Δ/ση Εξετάσεων και Πιστοποιήσεων
12. ΙΚΥ
13. ΙΤΥΕ «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ»
14. ΙΕΠ
15. Γενική Δ/ση Ψηφιακών Συστημάτων, Υποδομών και Εξετάσεων
16. ΤΚΕ